

HET GESLACHT
A E B B I N G A

TE

HIJUM EN HALLUM.



Enkele personen, welke voormaals door hunne daden, lotgevallen, invloed of bezittingen, eene belangrijke rol op het tooneel des vaderlands hebben gespeeld, doch thans vergeten zijn, weder aan de vergetelheid ontruikt te zien, is voorzeker voor den beminnaar van oudheden eene aangename gewaarwording; maar hoe veel aangenamer wordt dezelve, wanneer dit niet met eenen persoon, maar met een geheel geslacht plaats heeft! De overweging hiervan, en het genoegen, hetwelk ik zelf er inschep, om lang verleden zaken, *Friesland* betreffende, op te sporen, heeft mij doen besluiten, eenige aantekeningen omtrent het geslacht AEBBINGA, te *Hijum* en *Hallum* gevestigd, welke ik onder mijne papieren gevonden heb, in dit tijdschrift mede te deelen; bij mij zelve overtuigd, dat in geen gedrukt werk, op eene enkele uitzondering na, iets van de leden van hetzelfde is vermeld; althans noch bij TE WATER, *verbond der Edelen*, noch in het *Staatkundig Nederland* van J. SCHELTEMA, vindt men van hen eenig berigt.

De stamboom van het geslacht, aan de voor-naamste, zoo wel Hollandsche als Friesche familiën verwant, laat ik, voor zoo ver dezelve mij bekend is, tot gemak van den lezer, voorafgaan, en zal vervolgens aanteekenen, hetgeen mij van ieder der leden aanmerkingswaardig is voorgekomen. In navolging van de gebruikte handschriften heb ik AEBBINGA geschreven, ofschoon men in de gedrukte werken, waar die naam nu en dan voorkomt, dezelve AEBINGA gespeld vindt.

AANTEEKENINGEN, voornamelijk ontleend uit een oud huurboek (smal folio) van SCHELTE VAN AEBBINGA, die gehuwd was met HYLCK VAN CAMMINGHA; aanvang nemende met het jaar 1619, en eindigende in 1666. De 7 eerste bladzijden bevatten de hier volgende familie-bijzonderheden, de overige 377 aanteekeningen van ontvangen huur; uit dezelve blijkt, dat de schrijver vastigheden bezat te *Stiens*, *Kornjum* en *Jetsum* in *Leeuwarderadeel*; te *Hallum* en *Marrum* in *Ferwerderadeel*; te *Holwerd* en *Ternaard* in *Westdongeradeel*; te *Engwierum* en *Loessens* in *Oostdongeradeel*; te *Kollum* in *Kollumerland*; te *Beetgum* in *Menaldumadeel*; te *Tjummarum* en *Wynaldum* in *Barradeel*; te *Bosum* en *Huyns* in *Baarderadeel*; te *Burgwerd* in *Wonseradeel*; en te *Sint Jacobi Parochie op het Bildt*; ja zelfs te *Leeuwarden* en *Harlingen*; zoo als ook, dat zijne dochter JULIANA bezitster was van landgoederen te *Huisum*, *Wirdum*, *Roordahuizum* en *Luthewierum*, denkelijk van hare moeder afkomstig. Voor in dit boek staan de twee spreuken: *Ad majorem Dei gloriam*, en *Quidquid agas prudenter agas*

GOSSE AEBBINGA, was gehuwd met *TRYN*, dochter van *GOSSE VAN ROORDA* en *IDA FORTEMANS FERWERDA*, *wapenboek*, deel I, bl. 91.

PECKE VAN AEBBINGA, was gehuwd met *AYL*, dochter van *GERROLD VAN CAMMINGHA*, van *Cambeur*, en *WICK VAN HERMANA* (1).
Zie mijne *Naamlijst van Grietmannen*, bl. 11.

SHELTE VAN AEBBINGA, was gehuwd met *HILCK DONIA*, dochter van *ROMKE JELMERA*, op *Ameland*, die den naam *DONIA* had aangenomen, en *KATRINA VAN ADELEN* (2).

RUURD VAN AEBBINGA, was gehuwd met *ID DEBELLA* (4).

RIJX VAN AEBBINGA, was gehuwd aan *PIETER VAN AYLVA* (5). Zij hadden geene kinderen.

BINNERT VAN AEBBINGA.

GOSSE VAN AEBBINGA, getrouwd met N. N.

TEEKE VAN AEBBINGA (3).

Het wapen is een gouden veld, waarop een dubbele zwarte arend, rustende op een driehoekig gekleurden grond, blaauw, goud en blaauw. Op den helm een zwarte arendhals, regts een blaauwe en links een g'weer.

INGA DE HIJUM EN HALLUM.

HETTE VAN AEBBINGA (3), was
gehuwd met *SJOUCK*, dochter
van *FRANS VAN CAMMINGHA* en
JOUCK WALTA, van *Bosum* (7).

ANNA VAN AEBBINGA, onge-
huwd overleden in 1559.

SCHELTE VAN AEBBINGA (3),
was gehuwd met *GERLAND
VAN LIAUCKEMA*, dochter van
SCHELTE VAN LIAUCKEMA, van
Sezbierum (9).

RUURD VAN AEBBINGA, jong
gestorven.

ID VAN AEBBINGA, jong ge-
storven.

SCHELTE VAN AEBBINGA (10),
was gehuwd 1^o. met *HYLCK*,
dochter van *WITSE VAN CAM-
MINGHA*, van *Wirdum* (11), en
2^o. met *ANDRIESA LUCIA VAN
BRONHORST* (16).

HETTE VAN AEBBINGA, on-
gehuwd (12).

RUURD VAN AEBBINGA, on-
gehuwd (13).

SICKE VAN AEBBINGA, was
gehuwd met *RIEME VAN GA-
LAMA* (14).

SJOUCK VAN AEBBINGA, was
gehuwd aan *WATZE VAN CAM-
MINGHA* (15).

Bij de eerste vrouw:
*JULIANA CATHARINA VAN AEB-
BINGA* was gehuwd met *WIL-
LEM VAN BRONHORST*, Heer
van *Ouddorp*, broeder van
ANDRIESA LUCIA, hierboven ge-
meld.

{*SCHELTE WILLEM*, Baanderhoer
{ van *Bronchorst* (17).

Behalve deze *JULIANA CATHARINA*
nog 3 kinderen, jong gestorven.

Bij de tweede vrouw:
*SCHELTE JARICH VAN AEB-
BINGA*, geboren en gestorven
1634.

*LUCIA HELENA VAN AEBBIN-
GA*, geboren 2 April 1635, ge-
huwd 1^o. met *TJALLING CAM-
STRA*, van *Monaldum*, 2^o. den-
kelijk met *WILLEM VAN WIJN-
BERGEN*.

*SCHELTO JULIUS VAN AEB-
BINGA*, geboren en gestorven
1637.

MARIA ANNA VAN AEBBINGA,
gehuwd aan *TJALLING CAM-
STRA*, van *Tjaerda*, op *Rin-
sumageest*.

DOROTHEA VAN AEBBINGA,
gehuwd aan *BARTHOLT VAN
AYLVA*.

WITSE VAN CAMMINGHA.

SJOUCK VAN CAMMINGHA.

RUURD VAN CAMMINGHA.
FERWERDA, wapenboek, CAMMINGHA,
generatie 9.

et respice finem, en tusschen dezelve: SCHELTE VAN AEBBINGA Junior, Ao. 1657.

(1) FECKE GOSSES VAN AEBBINGA was in de 15de eeuw Hoveling te *Hijum* en *Hallum*, en Grietman van het *noorder trimdeel* van *Leeuwarderadeel* ($\frac{1}{3}$ gedeelte van de tegenwoordige grietenij). Ten zuiden van *Hijum* lag *Aebbinga-State*, waarvan het geslacht AEBBINGA ontsproten is (*daer die van AEBBINGA sin afgekoemen* zegt het handschrift).

(2) SCHELTE FECKES VAN AEBBINGA is te *Kampen* in ballingschap gestorven (de reden, waarom hij in ballingschap was, wordt niet gemeld). Zijne vrouw stierf *octavo visitationis Mariae*, anno 1494. Hare afkomst wordt opgegeven even als bij FERWERDA, en gezegd, dat haar vader, ROMKE, op den toren te *Hallum*, op welken hij gevlugt was, verbrandde.

(3) BINNERT, GOSSE en TEEKE schijnen jong overleden te zijn, althans ik vind in het handschrift niets van hen vermeld.

(4) RUURD SCHELTES VAN AEBBINGA woonde te *Hallum*, eerst op *Donia-State*, alwaar een zeer schoon huis stond, geheel uit het water opgebouwd, met vier torens, elk met eenen vergulden weërhaan prijkende, verders met verwulste kelders, in welke een rosmolen, om het koren te malen, gevonden werd. Doch de Dokkumers hebben hetzelfde in brand gestoken (deze bijzonderheid heb ik bij WINSEMIUS en SCHOTANUS niet kunnen vinden), en RUURD heeft de overblijfselen dadelijk verder afgebroken, de steen verkocht, een gewoon huis in de plaats gezet, en daar verscheidene jaren in gewoond, tot aan het overlijden van zijne zuster

RIXT, wier state *Offinga* hij toen betrok, om nader bij de kerk te zijn. Naderhand bouwde hij aan dezelve nog eene kamer (*die daechskamer* zegt het handschrift), met het voorhuis en den toren.

(5) RIXT VAN AEBBINGA woonde, zoo als wij boven zagen, met haren man op *Offinga-State* te *Hallum*, en ligt met denzelfen in de kerk aldaar begraven.

(6) HETTE RUURDS VAN AEBBINGA, te *Hallum*, is geweest Grietman van *Menaldumadeel* (zie mijne *Naamlijst van Grietmannen*, bl. 176). Eens van *Leewarden* naar *Menaldum* rijdende, zoude hij door de vrijbuiters gevangen genomen zijn geworden, zoo zijn paard hem niet gered had. De aanvallers hadden hetzelfde reeds bij den toom gegrepen, en meenden hem er af te stooten; doch hij gaf het de sporen, waarop het begon te springen, en zij loslieten; zoo dra hij dit bemerkte, joeg hij voort en ontkwam. Zijn bediende, die voor hem uitreed, hadden zij doorgelaten; deze, het verraad bemerkende, riep zijnen meester toe, op zijne hoede te zijn, en sprong met zijn paard over de sloot.

HETTE had een proces over de heerlijkheid van *Ameland*, welke hij meende dat hem toekwam, omdat zijn vader een zoon was van de oudste dochter van ROMKE JELMERA, (van *Donia*.) Heer van *Ameland*. Toen zijn grootvader SCHELTE te *Kampen* in ballingschap stierf, was deszelfs echtgenoot reeds overleden, en zijne kinderen, RUURD en RIXT nog klein, waarom hij de bewijsbrieven te *Kampen* in een klooster te bewaren gaf, met last, dezelve niet over te geven, voordat de kinderen meerderjarig geworden waren. Na het ver-

sterven van SCHELTE, gingen zijne kinderen naar *Friesland* terug, en HAIJO VAN CAMMINGHA, hun oom van moeders zijde, werd hun voogd. Bepreurende dat zij de papieren niet medebragten, zond HAIJO hen terstond naar *Kampen* terug, om dezelve te halen. De geestelijken, denkende wel te handelen, zoo zij die den kinderen (ofschoon nog minderjarig) in persoon overgaven, deden dit, en RUURD en zijne zuster overhandigden dezelve aan hunnen voogd. RUURD, een zeer vreedzaam man, heeft er zich niet mede willen bemoeijen, maar de zaak laten varen; doch zijn zoon HETTE, groot geworden, en verstand van zaken krijgende, wilde hier zoo niet in berusten, maar heeft PIETER VAN CAMMINGHA, zoon van zijnen voogd, in regten aangesproken; door verloop van tijd waren de getuigen evenwel allen gestorven, en konde alles niet meer ten klaarste bewezen worden, zoodat het op eenen eed gegeven werd, welken CAMMINGHA doende, dat hem de heerlijkheid toekwam, is het tot zijn voordeel beslist. GEORGE SCHENCK, toen ter tijd Gouverneur van *Friesland*, had HETTE meermalen aangeboden, hem zijn regt af te koo- pen, doch hij had hierin nooit willen toestemmen.

HETTE VAN AEBBINGA woonde met zijne vrouw te *Leeuwarden*, in de Weert, en hebben bij het huis te *Hallum* de blaauwe keuken en nog eene andere keuken gebouwd. Zij is gestorven in het jaar 157., en hij den 4 Junij 1575, aan eene bezetting op de keel (*is smoert in die keel* zegt het handschrift), welk ongemak hij opgedaan had in de belegering van de schans te *Oostmahorn*. Eerst begraven in de kerk van het Bagijne-klooster te *Leeuwarden*,

is zijn lijk naderhand, door de zorg van zijnen zoon *SCHELTE*, van daar gehaald en te *Hallum* bijgezet.

(7) De afkomst van *JOUCK WALTA*, moeder van de echtgenoot van *HETTE VAN AEBBINGA*, wordt aldus opgegeven:

AEDO JONGEMA, Hoveling, en Grietman van *Dantumadeel* in 1475, had tot vrouw *FOKEL N.*, die stierf a°. 1431.

—————
HESSEL JONGEMA VAN WALTHA.
 —————

EPE JONGEMA VAN WALTHA trouwde 1°. *JOUCK WALTA*, 2°. *SITS HERMANA.*

—————
PIER JONGEMA VAN WALTHA, te *Bosum*, die den naam zijner moeder aannam, trouwde met *BAUCK UNIA.*
 —————

JOUCK WALTA, getrouwd aan *FRANS VAN CANNINGHA*. Zie mijne *Naamlijst van Grietmannen*, waar deze vrouw anders genoemd wordt.

(8) *SCHELTE HETTES VAN AEBBINGA* was geboren den 2 April 1557. Tot zekere jaren gekomen, werd hij door zijnen vader naar *Bourgondie* (denkelijk ter school) gebragt; naderhand is hij aan het hof van den Graaf van *Aremberg* geweest, en vervolgens in zijn vaderland teruggekomen, trouwde hij met eene dochter van *SCHELTE VAN LIAUCKEMA*, van *Sexbierum*, *GERLAND* genaamd. Hunne bruiloft is te *Burgwert* gehouden in 1586. Zij woonden te *Hallum*, waar men hen in 1589 heeft uitgeplun-

derd niet alleen, maar ook hem gevangen naar *Koelvorden* gevoerd; spoedig evenwel is hij weder losgelaten, omdat de contributie reeds betaald was, en hij ook voor het dorp eene maand had voorgeschoten zegt het handschrift.

De poort (van het slot) te *Hallum*, alsmede het *langhuis*, hebben de echtelieden laten bouwen in 159., en naderhand de zaal met de twee andere kamers. Er was te voren reeds eene zaal, maar dewijl dezelve niet uit het water was opgebouwd, wilde zijn vader HETTE, toen hij de hierboven gemelde twee keukens had laten maken, deze ook veranderen, maar daar de timmermansbaas onderwijf gestorven was, en hij zelf in die onveilige tijden en uit vrees voor de vrijbuiters er niet bij konde wezen, nam een van de knechten het werk aan, doch deze ondergroef het huis zoodanig, dat het hem op het lijf zoude gevallen zijn, zoo niet een der werklieden, dit bemerkende, geroepen had, dat zij zouden ophouden; toen hebben zij er eenen ringmuur van negen voeten, uit de gracht opgemetseld, omgelegd, dan dit met er tijd inwaterende, en de groote zwaarte van het andere gedeelte van het huis niet kunnende dragen, begon het uit te zakken, en zoude gevallen zijn, zoodat SCHELTE genoodzaakt was te bouwen; het oude heeft hij laten afbreken, en van nieuws uit het zand weder laten optimmeren. Onder de eene kamer was een kelder, rustende in het midden op eenen pilaar; bij het leggen der fondamenten bevond men, dat daar ter plaatse een put geweest was, met eene raam er omgelegd; doch men heide er balken en sparren in, en heeft het verder opgebouwd in het

jaar 1617. In het volgende werd de schuur opgetimmerd; doch deze was nog niet geheel gereed, toen SCHELTE ziek werd, en zich van alle bekommeringen der wereldsche zaken ontslaan wilde, zoodat hij nergens van wilde spreken, maar zich alleen met het heil zijner ziel bezig houden. Om-trent elf weken krank geweest zijnde, is SCHELTE den 16 October 1618 overleden, en in eenen nieuw gemaakten grafkelder te *Hallum* begraven. In 1587 was hij, wegens *Ferwerderadeel*, Volmagt ten landsdage (WINSEMIUS, bl. 785).

(9) De ouders van GERLAND waren, voor haar huwelijk, te *Sexbierum* reeds driemaal geplunderd, en de laatste maal het huis boven hun hoofd afgebrand. Dit geschiedde door GERRIT JONG, op bevel van Kapitein JAN BOUMA (JOHAN BONGA?) wiens Luitenant hij was. SCHELTE LIAUCKEMA was toen reeds gestorven, zoodat zijne weduwe JEL DEKAMA met negen kinderen en hare moeder TRIJN CAMSTRA, die bij de negentig jaren oud was, bleef zitten, niets hebbende om in hunne nooddrift te voorzien, tot dat zij door goede vrienden geholpen werden, en de inkomsten hunner goederen weder konden inbeuren. GERLAND is gestorven den 23 October 1652, in den ouderdom van vier en tachtig jaren, en te *Hallum* begraven.

(10) SCHELTE SCHELTES VAN AEBBINGA, de schrijver dezer aantekeningen, is den 3 April 1588 geboren. In 1601 verliet hij zijn vaderland, woonde vijf jaren te *Keulen*, daarna vier en een half jaar te *Douay*, acht maanden te *Atrecht*, en in *Frankrijk* en *Italië* beide een jaar. In 1613 kwam hij terug, en trouwde den 4 Junij 1615 met HYLCK

VAN CAMMINGHA, die bij haren oom en moei ERNST VAN GOSLINGA en SJOUCK VAN CAMMINGHA te *Hallum* was opgevoed. Aan SCHELTE werd door zijne ouders ten huwelijk mede gegeven duizend Caroli guldens, benevens 's jaars vijf honderd gelijke guldens. HYLCK kreeg mede zestien honderd goudguldens, met eene zathe lands te *Wirdum*, doende 's jaars te huur honderd daalders. Na den dood van zijnen vader werd SCHELTE, uit kracht van het testament van PIER EPES WALTA, van *Bosum*, als oudste zoon, erfgenaam van 't *vorndeel* te *Bosum*, dan vermits er eenige kwestie over verkochte landen en nog eene andere aktie ontstond, is hij met zijne broeders en zuster, door tusschenpreken van GEORG VAN LIAUCKEMA, K. M. Overste Kolonel, SIXTUS VAN LIAUCKEMA, Domproost te *Osnabrug* en Dombeer te *Paderborn*, hunne ooms, benevens NICOLAUS NICOLAI, Advocaat, daaromtrent overeengekomen.

SCHELTE is met zijne echtgenoot eerst gaan wonen op *Offinga-Huis* te *Hallum*, bij hare moei SJOUCK VAN CAMMINGHA boven gemeld, toen reeds weduwe. Na den dood van zijne vrouw in Junij 1622, kwam hij bij zijne moeder, denkelijk te *Hallum*, op *Aebbinga-State* in huis. Zijne dochter, welke hij toen nog JELCK noemde, daar zij later den zwieriger naam JULIANA droeg, was eenige weken vóór hem reeds daar gekomen; zij woonden daar tot Allerheiligen 1624, voor welke huisvesting zijne moeder de jaarlijksche toelaag van *f* 500 in hield. Hij hertrouwde den 25 November 1632 op *Liauckema-State* te *Sexbierum*, met ANDRIESA LUCIA VAN BRONCKHORST, toen hij vier en veertig, zij zeven en

twintig jaren oud was. Met deze woonde hij eerst op het *Minnema-Huis* te *Leeuwarden*; daarna huurden zij *Martena-Huis* te *Kornjum*, toen behoorende aan CATHARINA ENTES, waar zij voor huis en hof, benevens vijftien pondematen weidland voor hunne paarden en koeijen, bij de *f* 400 jaarlijks betaalden. Eindelijk vestigden zij zich te *Hallum*, op *Aebbinga-State*. Bij zijn overlijden in 1666 legateerde SCHELTE een altaarkleed aan den H. SIARDUS. Bij de begrafenis van den Stadhouders van *Friesland*, WILLEM LODEWIJK VAN NASSAU, in 1620, had hij met TJALLING CAMSTRA het eerste paard geleid (WINSEMIUS, bl. 903).

(11) Zij is gestorven, nadat zij vijftien dagen te voren bevallen was, op den 25 October 1621, en te *Hallum* in den grafkelder op *Aebbinga-State* begraven.

(12) HETTE heeft verscheidene jaren aan de teering gesukkeld, en is, na eene derdendaagsche koorts waterzuchtig geworden, eindelijk den 2 Julij 1626 gestorven, en in den grafkelder in de kerk te *Hallum* begraven.

(13) RUURD overleed den 18 Julij 1632, en is bij zijnen broeder begraven. Hij maakte zijne moeder en zijne broeders SCHELTE en SICKE erfgenenamen van zijne bezittingen.

(14) SICKE stierf den 6 October 1636, en is ook aldaar bijgezet.

(15) SJOUCK is gestorven den 18 December 1630, en eerst te *Hallum* begraven, doch naderhand door haren man te *Wirdum* laten bijzetten.

(16) ANDRIESA LUCIA heeft een boek van huis-houdelijke uitgaven nagelaten, en voor en achter

in hetzelfde ook eenige familie-aanteekeningen geplaatst. Dit schijnt vroeger de gewoonte geweest te zijn, zoo als men later bij de Protestanten de witte bladen voor in den bijbel daartoe gebruikte. De aanteekeningen in dit boek loopen, even als in dat van haren echtgenoot, tot 1666; ook zij overleed in dat jaar, en wel den 14 October. Wanneer zij van hare moeder of schoonmoeder spreekt, noemt zij dezelve dan eens *ma mere*, dan eens *mem*.

(17) SCHELTO WILLEM VAN BRONCKHORST woorde eerst te *Huisum*, doch in 1714 te *Amsterdam*.

H. BAERDT VAN SMINIA.

